

MARIA MARINO

ganador a.
últ
guió el mes pas
da sonora de
amplián, ha re
Qui y Jes
prot as de
segu ga d

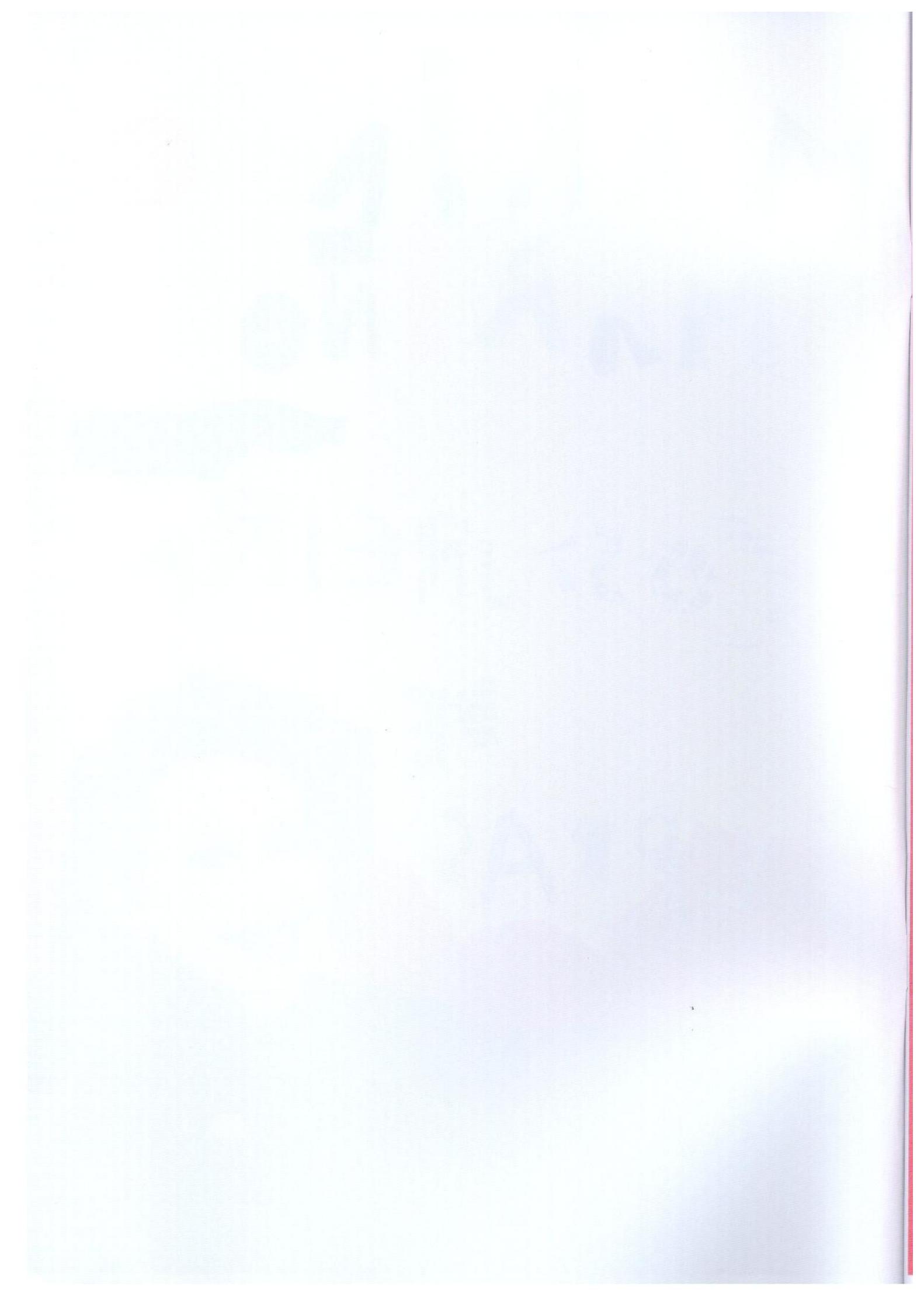

Durante años se publicaron artículos y libros que defendían la teoría de la evolución. Los más famosos fueron Charles Darwin y Alfred Russel Wallace.

dictada un
o de establec
mular, una
organizació
o de establec
políticas, ideológic
al permitir
sa, a pesar
Cádiz, un
as, a pesar
Do S. I.

-Ven acá, miña xoia, non sabes iso de que "costureira sen dedal cose pouco e cose mal"? A ver se entre estes hai algún que che sirva!

María abre os seus limpos ollos verde-Courel cando a avoa Carmen lle amosa a caixa da costura, cantos fíos, cantas cores...! e coloca un relucente dedal no seu pequeno dedo de indicar:

-Este baila un pouco, pero éche o que hai! Quen che manda andar a coser tan nova!

-Cousas do cole, avoa! Este ano con iso das Letras Galegas estamos todos aprendendo. Eu quero facer unha bandexa co meu nome; xa teño debuxadas as letras e empecei co "M" a punto de cruz.

-Iso parécmeme moi ben! Cando eu era pequena, a coser só aprendían as mulleres, iso si, todas!; porque ás mulleres nos educaban para casar... Como cambiou o mundo en tan poucos anos! Estás de medo que no cole vos ensinen cousas útiles, e para todos igual, que aprendan tamén os homes a coser un botón ou botar un remendo!

-A botar..que?

- Un remendo, corazón, que é o que se cose para apañar un roto. Se é o que digo eu, como cambiou o mundo! Agora todo é mercar, mercar e mercar...e despois falamos de reciclar e reutilizar. Se xa non remendan nin as monxas de clausura!

- As que?

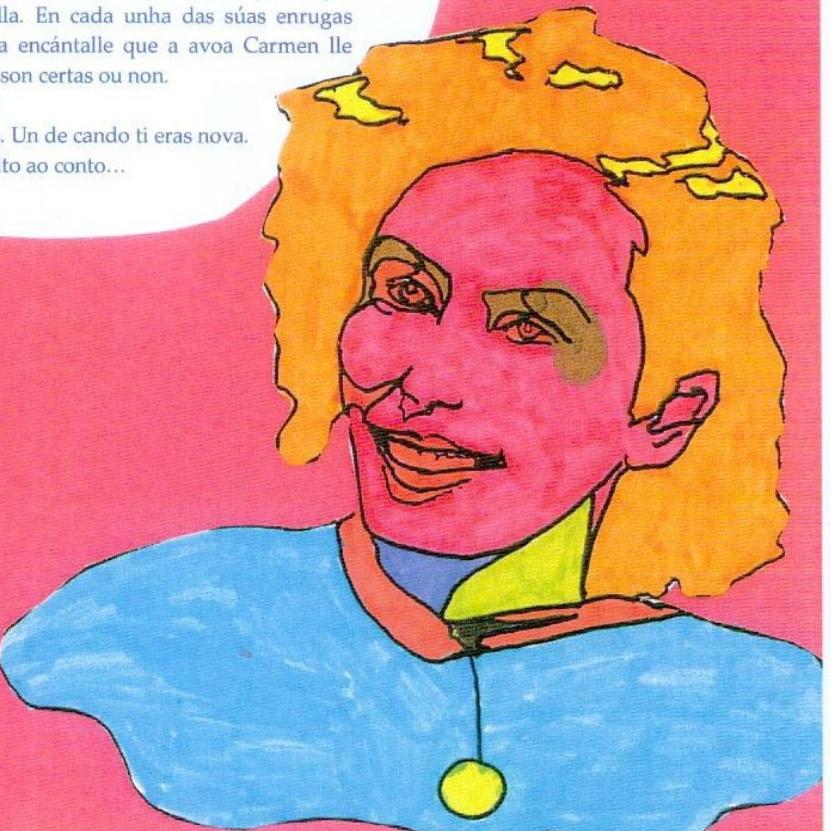
Avoa Carmen suspira.

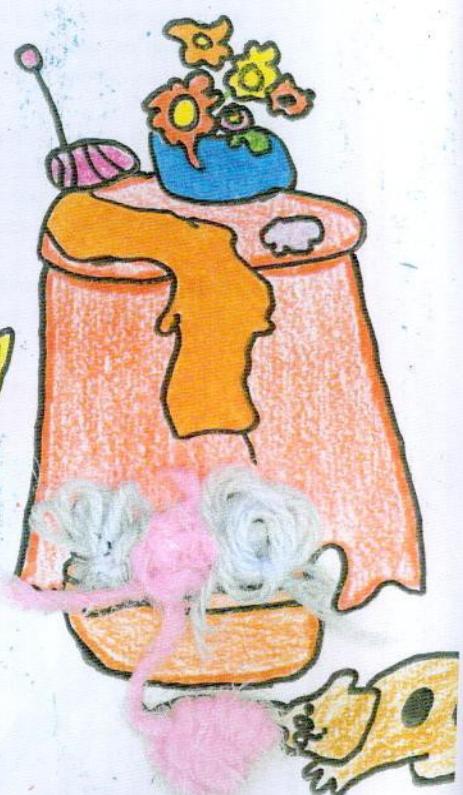
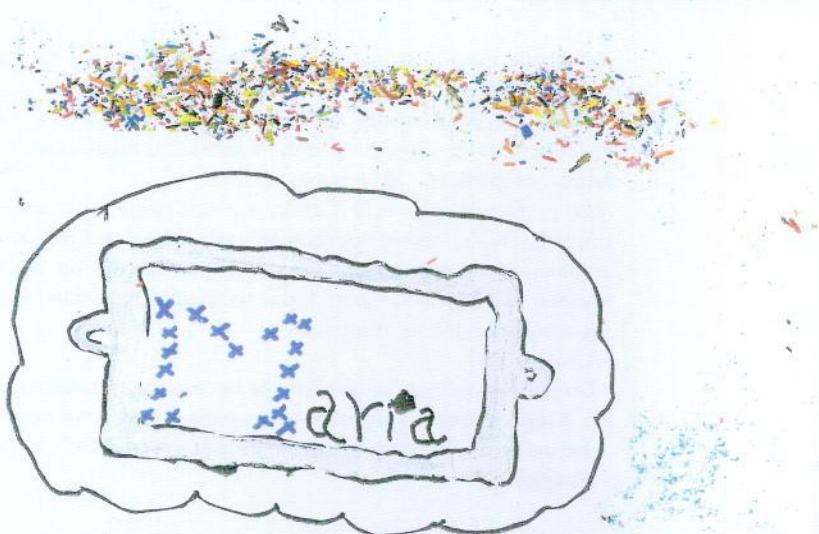
-Antes, nos conventos había moitas monxas; as de clausura eran as que vivían sempre pechadas e bordaban moi bien, facían remendos... Tamén eu bordaba... e cosía, cantos vestidos teño feito para a túa nai! Non pasaba un Domingo de Ramos sen estrear! Cantos traballíños teño pasado!

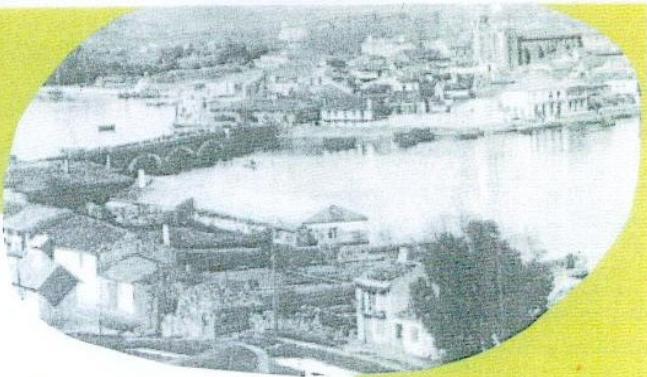
Maria mira cos seus limpos ollos verde-Courel o rostro da súa avoa e pensa que eses tantos traballíños deberon facela vella. En cada unha das súas enrugas parece esconderse unha historia. A María encántalle que a avoa Carmen lle conte historias que nunca acerta a saber se son certas ou non.

-Avoa, cóntame un conto mentres cosemos. Un de cando ti eras nova.

-Si, miña xoia. Contareiche un que ven moito ao conto...

-Hai moitos, moitos anos...nos primeiros do século XX nunha pequena vila da provincia da Coruña chamada Noia, nacía unha nena á que puxeron por nome María coma ti, María Mariño Carou. Era o 8 de xuño de 1907.

Naquel tempo, nesa pequena vila de Noia, como en moitas outras de Galicia, a vida económica estaba ligada á pesca e ao campo. Daquela acudían os labregos vender as súas colleitas nas prazas do casco antigo. Era o tempo das leiteiras, das redeiras, dos oficios artesáns. O pai de María, Xosé María, era zapateiro e a súa nai, Filomena, costureira. Xosé María emigrou un tempo a Arxentina pero non chegou facer fortuna e, xa que na casa se precisaban cartos, a nena María, coma os seus irmáns, Emilio, Cándido, Asunción e Concha, tivo que abandonar a escola e axudaba cosendo acotío coa súa nai e polas casas dos veciños; de aí o alcume de «María a costureira».

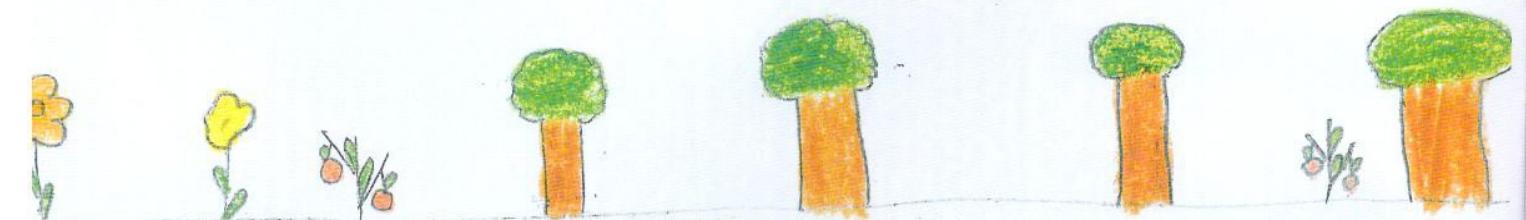
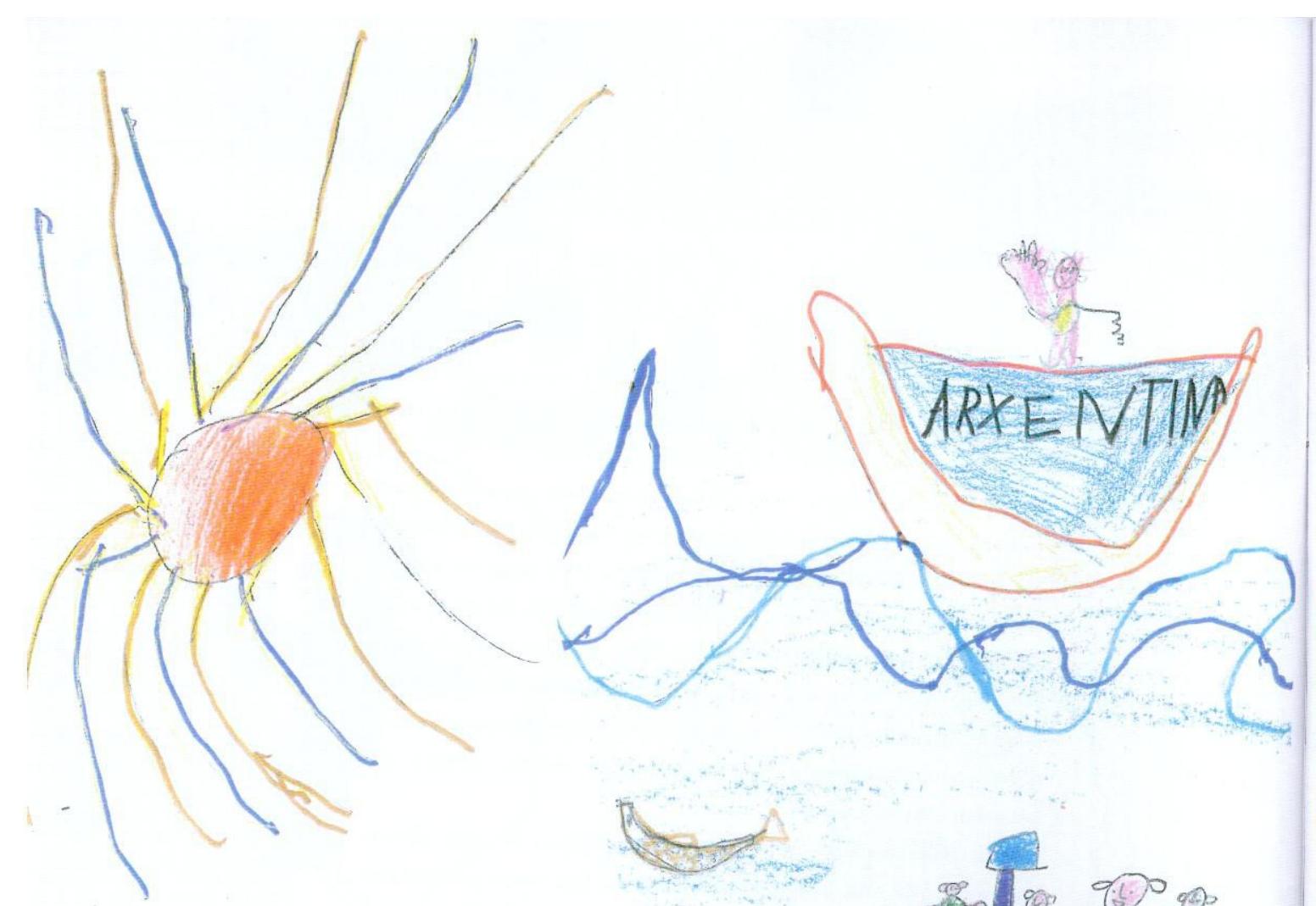
A nena María foise convertendo nunha mozota fermosa, de negro cabelo e negros e fondos ollos, quen gustaba de pasear soa polo bosque, polas ribeiras do peirao, onde non a vise ninguén. María era sentimental, elegante, con inquedanzas alleas ás das mulleres do seu contorno, solitaria, distinta, «rara»...

*Son aquela!
Son aquela que no bosco
Escuitaba o himno dela!*

*Son aquela!
Son aquela sempre soia
que paseaba a ribeira
a ver si nela a topaba,
a ver si nela afogaba!*

*Eu non sei,
eu non sei son sinceira.
Eu sentía un lonxe triste,
eu sentía nel ledicia, eu quería quedar soia,
eu quería compañía,
aquela que eu non sabía!*

NOÍA

Maria abre moito os seus limpos ollos verde-Courel.

-E non tiña amigos?

-Non era de moitos amigos. Gustáballe mais estar soa que con xente.

-Eu aburriríame moito sen amigos para entreterme.

- Pero a ela entretiñana os seus grandes amores: a costura, que a acompañou toda a vida... e, a partir dos vinte anos, a outra grande paixón.

-Cal?

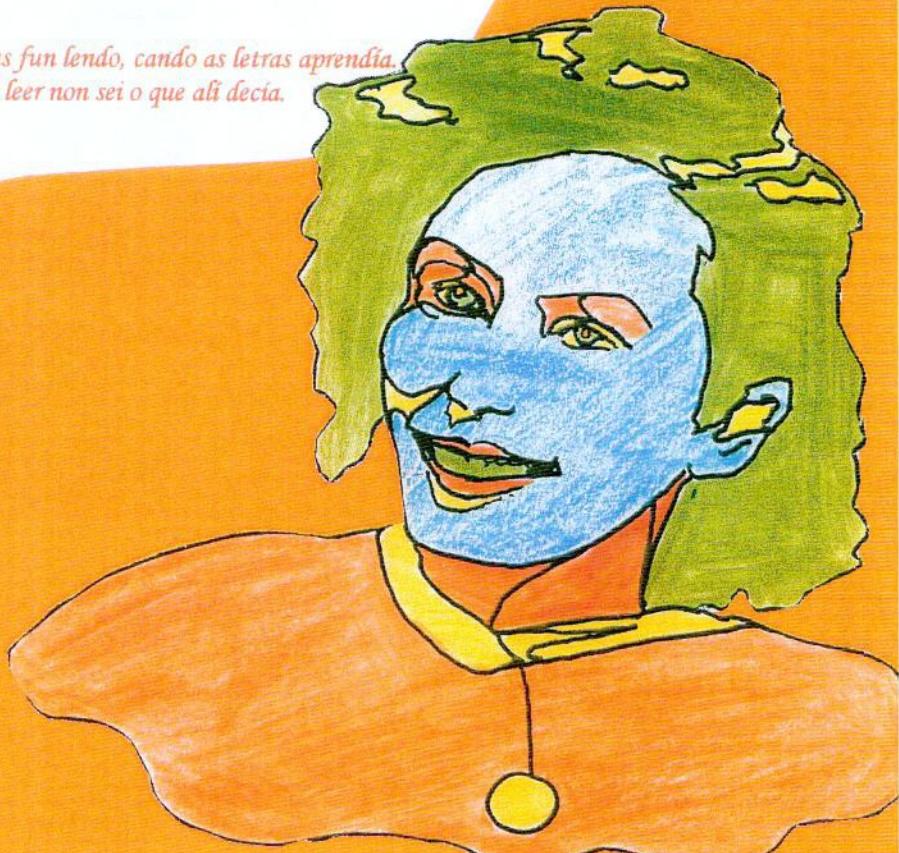
-Os libros. Cando cumple vinte anos, a súa familia módase para Escarabote, un pequeno peirao boirense onde o seu pai monta unha zapatería e alí ,entre os muros da torre do Pazo de Goiáns onde vivían seus tíos, descobre un marabilloso tesouro.

Maria abre áinda máis os ollos...

-De xoias?

- Si, de xoias escritas: unha gran biblioteca onde María pasa días e semanas lendo e soñando.

*Cousas, cousas fun lendo, cando as letras aprendía.
Agora que sei leer non sei o que ali decía.*

Pero a tranquilidade rómpese cos inicios da guerra civil e María marcha a un pobo de Euskadi, Beronte, onde vai vivir coa familia da súa tía Concha. Ali segue tecendo a súa vida e cosendo polas casas.

*Días e días tecín na tea do meu tear.
Hoxe a tea toda feita del non a pudo sacar.*

En Berango viviu as consecuencias da guerra: a fame, a destrucción e a morte ao seu redor. Contan que un día cando tocaba a sirena que avisaba dos bombardeos, negouse a baixar ao soto para refugiarse, mentres dicía que non se ía da máquina de coser, que non iría ao refuxio pasase o que pasase. Tamén contan que escondeu na casa un mozo para que non fose á guerra porque dicía que era case un neno e o ían matar. Ao remataren os enfrentamentos, volve a Escarabote e escribe un libro coas súas amargas lembranzas: «Los años pobres. Memorias de guerra y posguerra».

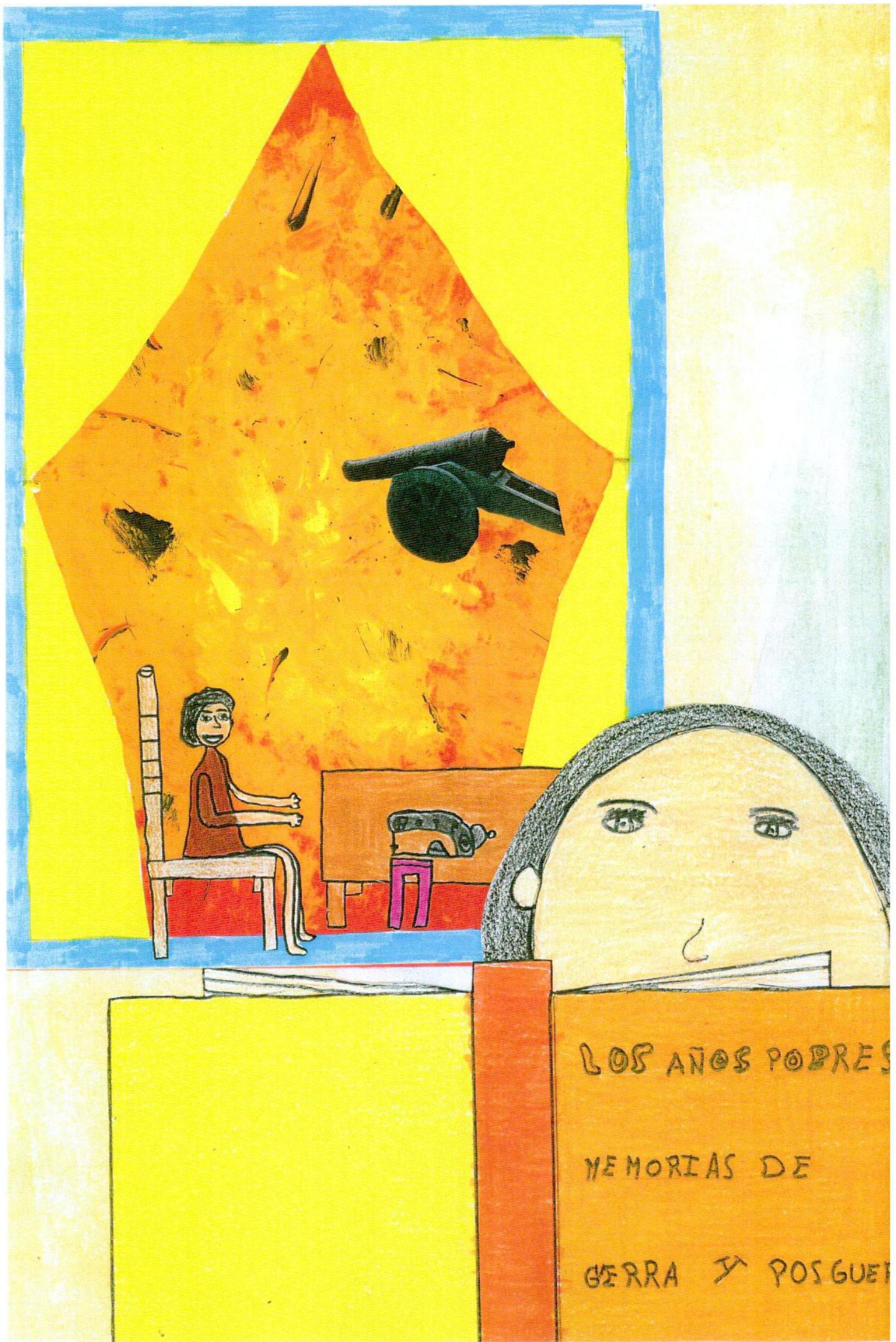
-Que triste é esta historia, avoa!

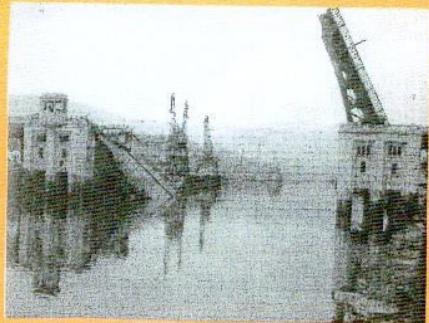
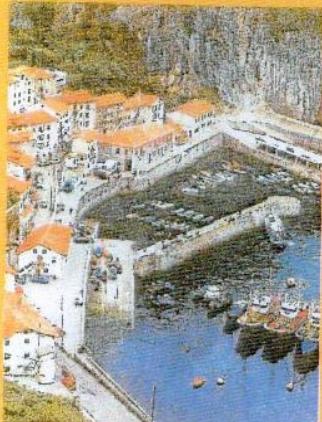
-É a historia que vivimos moitos avós. Foron tempos difíciles. Éche a vida..ás veces triste, ás veces leda e sempre incerta...

*Oio algo alá moi lonxe e nada del sei decir,
E sin esperar espero para ver si o vexo vir.*

*Penso si polo arrodeo ou si non sabe o camin
E sin esperar espero para ver o lonxe en min.*

Pero a vida de María vai dar un xiro importante. En Escarabote monta un parvulario e casa con Roberto Pose Carballido, mestre santiagués na escola de nenos da vila, a quen a guerra lle deixara un triste sinal: unha xordeira que acentuará o seu carácter reservado. María acompaña ao seu home nos seus destinos, axudándoo nas tarefas da escola : Escarabote, Arzúa, outra vez Euskadi (Elantxobe) e de novo Noia..

*Campanas que tocades
todas do mesmo xeito,
unhas chegádesme á alma
e outras ó pensamento.*

*Pobos donde eu vivin/
Algúns eran más feitos
E queríanme engañar,
mais eu nunca sentin
neles o meu fogar.*

E é alí, no aillamento do Courel, onde María abre definitivamente a porta ao mundo das letras da man dun veciño. A casualidade fixo que a casa escola onde o matrimonio viviría vinte anos estivese a uns metros doutra chea de vida: "A casa da fonte", a do poeta Uxío Novoneyra. Da man del, María escribe e publica os seus libros de poemas: "Palabro no tempo" (1963) e "Verba que comeza" (1990). Coa axuda de Uxío e da súa familia María volve ler, escribe e axuda ao seu home dando clases a carón dunha estufa de leña e carbón, dando merenda e leite aos nenos que o necesitan... María recupera a ilusión de vivir.

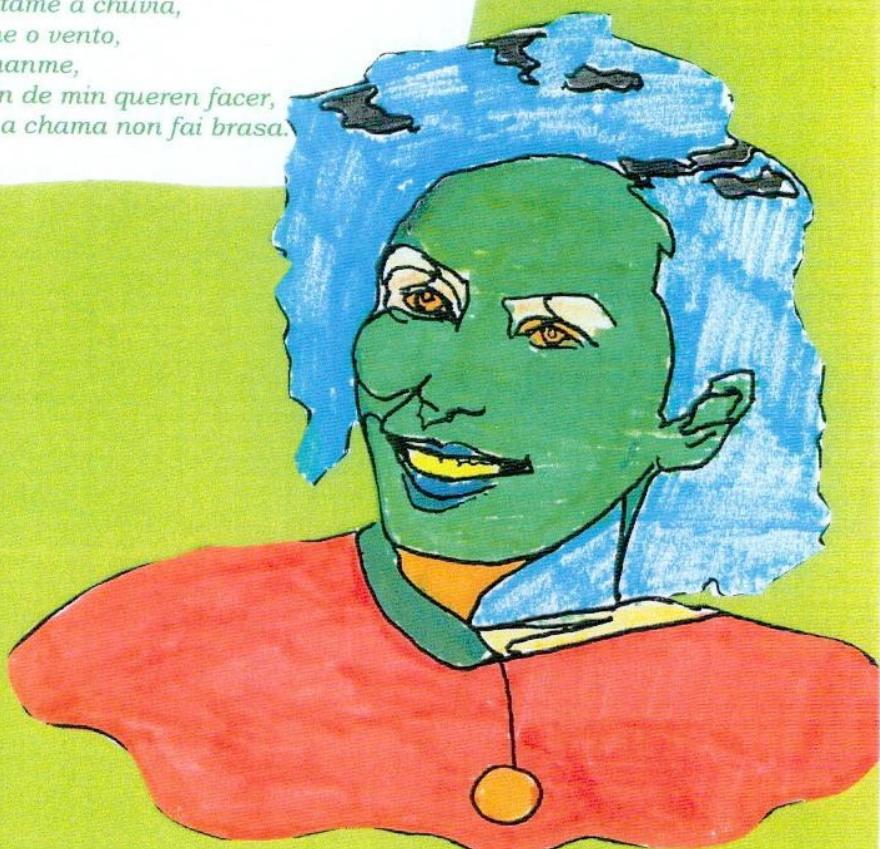
*Quen entenderá este mar vello?
É outono i en min nace primaveira.
Quen o entenderá?*

Pero María cae enferma. E nos derradeiros intres da súa vida, a nosa costureira cabalga entre a leucemia que vai minando as súas forzas e os desesperados anhelos por aferrarse á vida, que quedarán reflectidos nos seus poemas.

*Quen me dera, amigos, que miña nai
me dera hoxe unha tunda.*

*Hoxe por neve trocada,
hoxe no humor derradeira,
que non oio meu latido,
que a escuridá me zoa,
quero pedir e non puedo,
non falo,
chegar a min e non o sei.*

*Tirada entre mesturada terra estou,
quero, quero e non puedo erguerme,
aplástame a chuvia,
lévame o vento,
quéimanme,
carbón de min queren facer,
como a chama non fai brasa.*

E aquí comeza a etapa máis escura e dolorosa da vida de María: ten un fillo que morre ao mes de nacer; uns meses más tarde, destinan o seu home a Romeor, a unha escola de difícil desempeño no Courel. Alí enterarase do pasamento do seu irmán Emilio e, uns días más tarde, da súa nai.

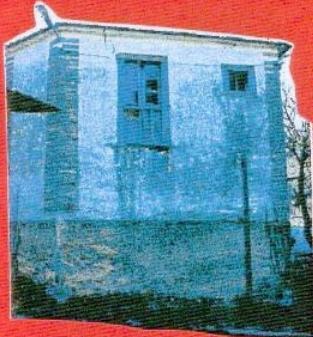
*Canta morte eu vivín
Polo alento ó revés do meu sentir!*

*Atopeiche miña nail
Atopeichel!*

María cae nunha fonda depresión; por recomendación médica piden traslado a Parada do Courel, aldea menos illada onde a nosa costureira aliviará a súa dor escribindo:

*Aquí che deixo, meu peito canso, aquí
che deixo,
aquí che deixo neste branco papel trillado,
neste
percurso das horas.
¿Quen eres-perguntaranche-, quen eres?
Son a néboa que anda soia, son o sol
que quenta as queixas, dos camiños
son o farto,
son o sono que rixe
mundo que verte tempo,
son o berro caladiño entre arranque-brio de
sono morto.*

*...
Papel branco,
trillado,
papel,
berra,
berra entre os fortes
desde onde as miñas verbas che magoan.*

/// mari // mari //

A súa íntima relación coa natureza...

Viste a Naturaleza vestido feito por min.
Visto eu dela o mellor forro,
visto eu dela o seu corpín.
Ten nelas o meu socorro.

Os seus medos...

Falas o teu saber
e sempre dis o teu calar.
Hoxe que non me encontro e ten medo o meu tecer,
achégate, ven a min, déixa xa de lonxear.

E o cara a cara coa morte...

Meu sóo, afogado, xa non zoa.
Miñas mans -dédos mudos- xa non tecen.
Meu peito, si!

Maria fita cos seus limpos ollos verde-Courel ao lonxe...

-Non me mires así, miña xoia, e cose...

A nosa costureira morre o 19 de marzo de 1967 en Parada do Courel.

E María abre os seus limpos ollos verde-Courel, agora húmidos.

- Avoíña, que conto máis triste!...

- Non é un conto, miña xoia; con María din as primeiras puntadas na escola de Escarabote cando eu non era máis que unha cativa.

-Ensinoute ela a coser?

-Ensinoume. Daquela as nenas aprendían labores na escola. Ela ensinoume a bordar teas e deixounos a súa vida bordada en "verbas":

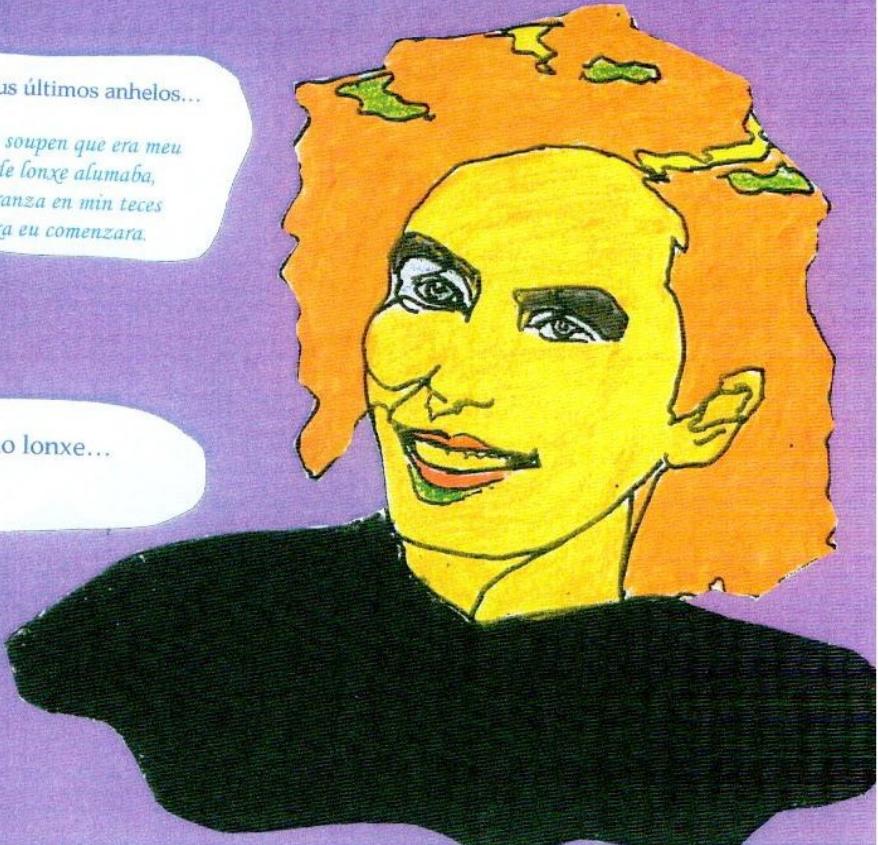
Os seus primeiros recordos...

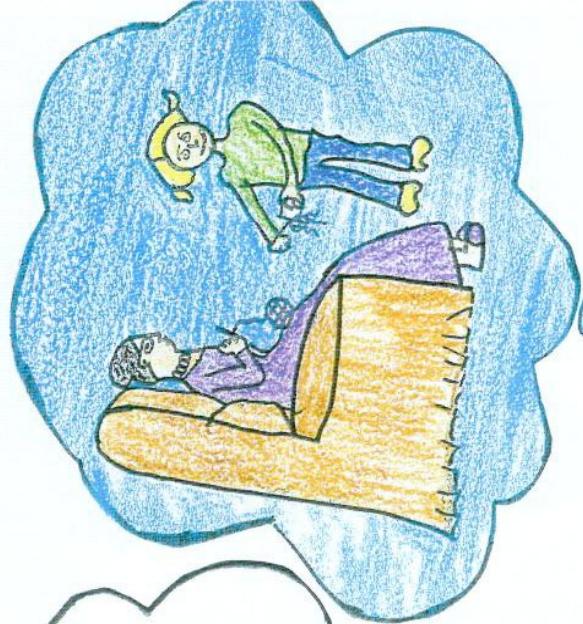
Camiños de cruceiros! Santiñas na súa furna!
Rapaza para a fiada, correndo co ollar da lúa!

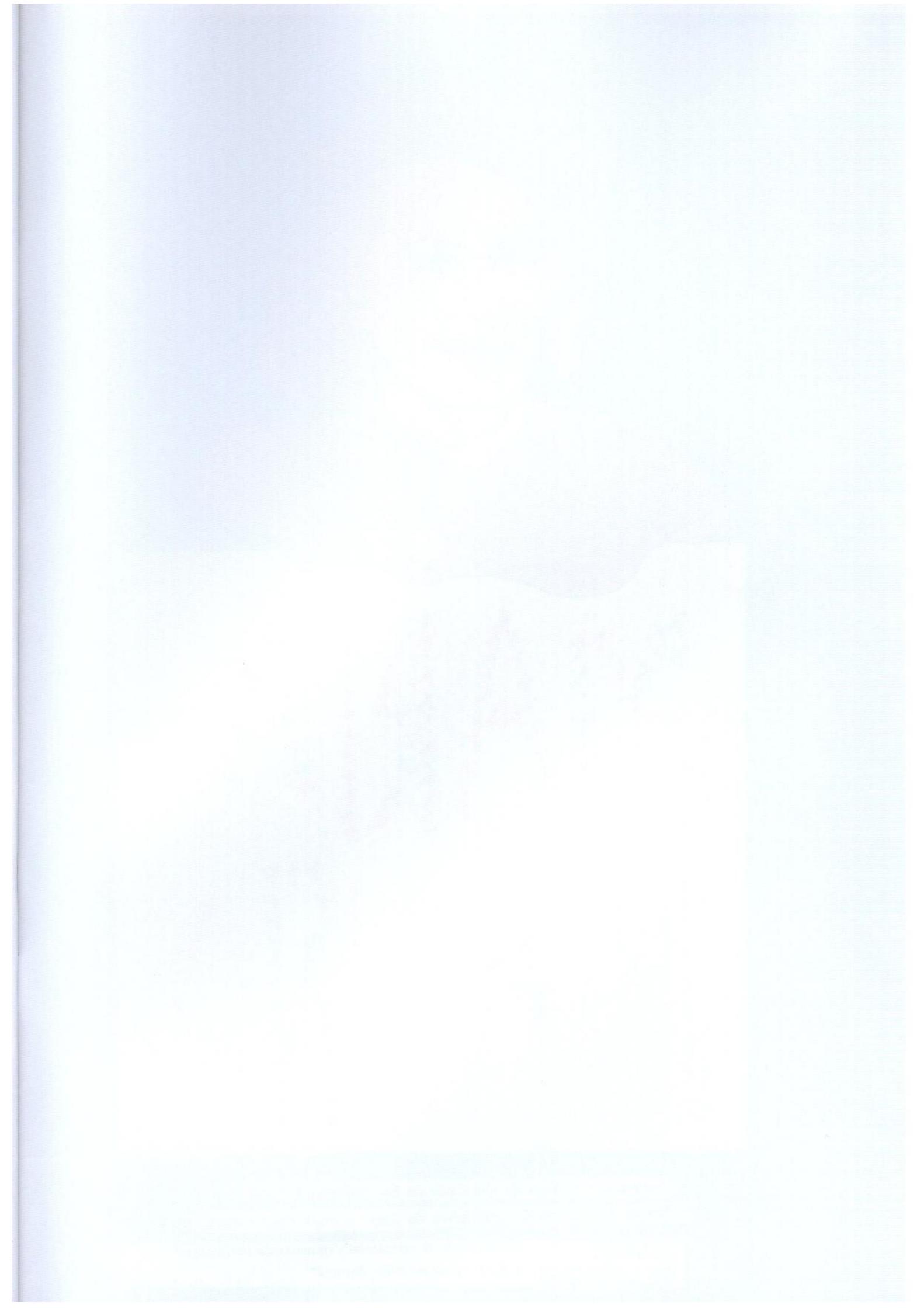
Pastoriñas que fiades na roca das esperanzas,
entre penedos e uces, sabedes de torres altas...

Os seus últimos anhelos...

Cando soupen que era meu
o que de lonxe alumaba,
a esperanza en mis teces
o que xa eu comenzara.

L
E
T
R
A
S

G
A
L
E
G
A
S

2
0
0
7

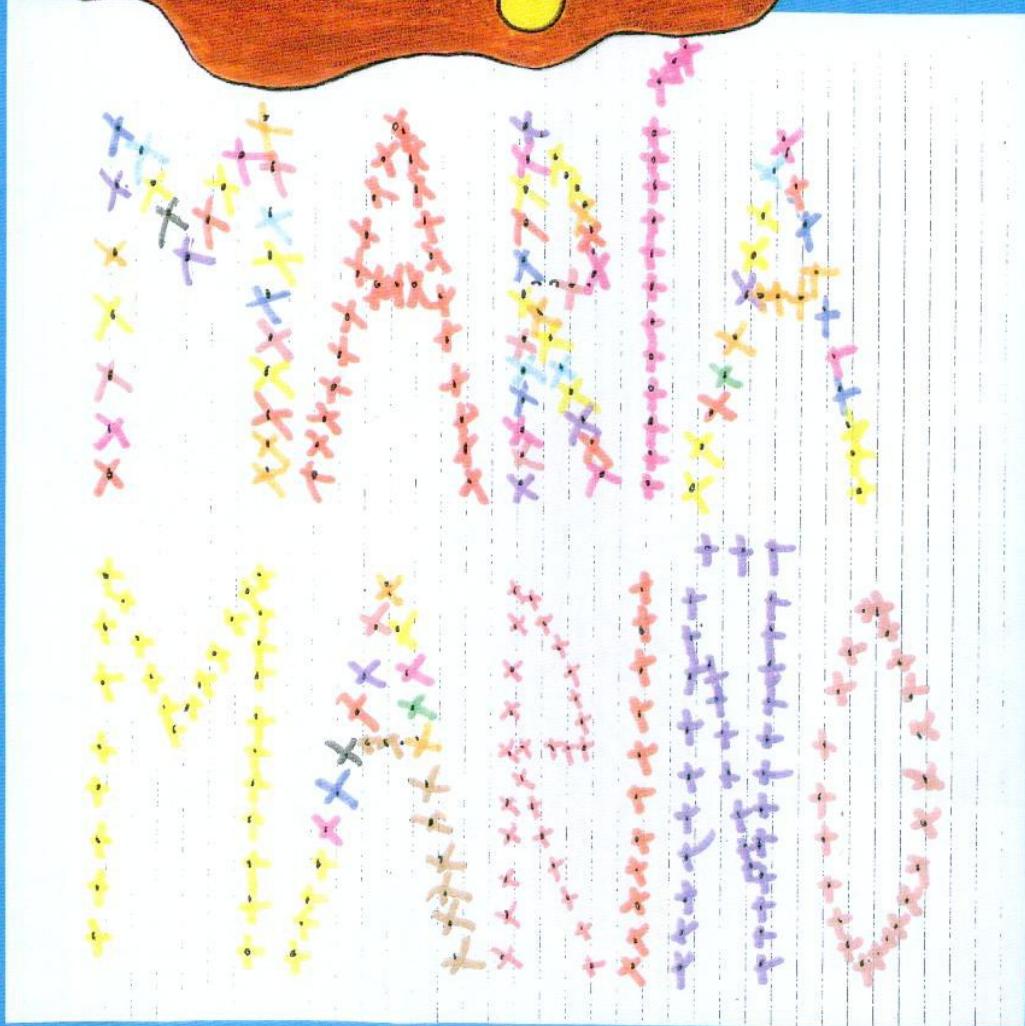

Ilustración a cargo do alumnado de Ed. Infantil e Primaria
Equipo de Normalización Lingüística do Ceip "Manuel Villar Paramá"

XUNTA
DE GALICIA

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA
C.E.I.P. "Manuel Villar Paramá"